

Як бачимо, у вибірки студентів спостерігається досить позитивна тенденція до розвитку професійних якостей, тобто в них сформовані потенційно особистісні та базові професійні якості, які є основою підставою для навчання за певним фахом та подальшої успішної професійної діяльності, у той час для вибірки працівників характерні специфічно-професійні якості які формуються упродовж професійної діяльності залежно від специфіки роботи.

Література:

1. Волкова Н. Проблема підготовки майбутніх фахівців до управлінської діяльності / Н. Волкова // Неперервна професійна освіта: теорія і практика : науково-методичний журнал. – 2002. – Випуск 1 (5). – С. 25 – 27.
2. Зеер Є.Ф. Психология профессионального развития: Учебн. пособие. – 2–е изд. / Є.Ф.Зеер. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 240 с.
3. Кокун О.М. Теоретичні та практичні засади психологічного забезпечення професійного становлення особистості. / О.М. Кокун // Матеріали II Всеукраїнського психологічного конгресу, присвяченого 110 річниці від дня народження Г.С. Костюка (19 – 21 квітня 2010 р.). – Т. III. – К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – 167 – 171 с.

РОЗДІЛ III. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

УДК 159.9.072.43

*Алмаші Світлана Іванівна,
Довганич Іванна Михайлівна
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна*

ДО ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Бурхливі соціально-економічні перетворення, накопичення нових знань у різних галузях науки, вдосконалення процесів виробництва, стрімка інформатизація суспільства – все це породило нові вимоги до людини. Сучасному суспільству необхідні люди, здатні не тільки співіснувати з навколишнім середовищем, але і реалізовувати свій внутрішній потенціал в ньому.

Однак більша частина сучасної молоді нездатна пристосовуватися і розвиватися в умовах мінливої дійсності. Проблема дезадаптації молоді особливо актуальна, коли мова йде про майбутнє фахівця. Саме від того, як підготовлений молодий фахівець, буде залежати рівень його професійної діяльності, а, отже, рівень виконуваної роботи.

В даний час проблема адаптації студентів на початковому етапі професійної підготовки займає одне з центральних місць у психолого-

педагогічних дослідженнях. Це обумовлено тим, що система освіти у вузі виявилася непідготовленою до трансформацій суспільного життя, коли одні лише знання у традиційному розумінні не можуть виступати в якості засобу успішної адаптації вчорашніх школярів.

У своєму дослідженні ми розглядаємо адаптацію в контексті соціалізації особистості, процесу, який дозволяє людині придбати новий статус студента майбутнього фахівця. Від того, як довго за часом і по різних характеристиках відбувається процес адаптації, залежать поточні і майбутні успіхи студентів, процес їх професійного становлення.

Вирішення питання адаптації студентів до навчання у ВНЗ хвилює цілу низку вітчизняних науковців. Це, зокрема, Т. В. Алексеєва, О. П. Венгер, В. Г. Гамов, О. Д. Гречишкіна, Г. П. Левківська, Є. О. Резнікова, О. Г. Солодухова, Ф. Г. Хайруллін, А. В. Фурман та ін., які досліджували проблему адаптації студентів до навчання у ВНЗ; Н. М. Дятленко, Л. Гармаш, Н. Коцур, Л. В. Клочек, Л. В. Косарева, Н. В. Любченко, О. В. Прудська, І. М. Шаповал та ін., які вивчали адаптацію студентів-першокурсників до навчання у ВНЗ; І. Д. Бех, М. Вієвська, Л. Красовська, Н. В. Фролова та ін., котрі займалися проблемою соціально-психологічної адаптації підлітка до нових умов навчання; педагогічні аспекти адаптації студентів досліджуються у працях В. С. Штифурак, В. С. Сорочинської та ін.; труднощі початкового етапу навчання і чинники, що впливають на процес адаптації, у своїх роботах розкривають А. Д. Андрєєва, Ю. О. Бохонкова, С. А. Гапонова, В. Д. Острова, О. В. Прудська; В. П. Каземіренко та інші науковці розробили програму дослідження соціально-психологічних чинників адаптації молоді до навчання у ВНЗ та майбутньої професії. Ціла низка вчених (М. Вієвська, Л. Красовська, О. О. Стягунова, Н. М. Дятленко, О. В. Маріна, Л. Гармаш, Н. Коцур, Т. В. Буяльська, М. Д. Прищак та ін.) роблять акцент на важливості адаптації першокурсників до навчання, адже саме вони відчують різку зміну багатьох аспектів свого життя і вважають, що успішність перебігу процесу адаптації є запорукою успішного подальшого функціонування у певній структурі у певному соціумі.

Перш, ніж говорити про психологічні механізми процесу соціальної адаптації, необхідно уточнити зміст поняття "адаптація" в контексті даної проблеми. У літературі, присвяченій цій проблемі, стала вже загальним місцем згадка про те, що термін "адаптація" виник в рамках фізіологічної науки і ставився до процесу пристосування слухового або зорового аналізатора до дії подразника.

Адаптація у вузькому, соціально-психологічному, значенні розглядається як взаємини особистості з малою групою, найчастіше - виробничою або студентською. Тобто, з точки зору соціальної психології, процес адаптації розуміється як процес входження особистості в малу групу, засвоєння нею норм, що склалися, відносин, заняття певного місця в структурі відносин між її членами. Особливості соціально-психологічного вивчення адаптації полягають в тому, що, по-перше, відносини індивіда і суспільства розглядаються як опосередковані малими групами, членом яких є індивід, по-друге, мала група сама стає однією зі сторін, що беруть участь в адаптаційній взаємодії,

утворюючи нове соціальне середовище - сферу найближчого оточення, до якого пристосовується людина.

У науковій літературі можна умовно виділити чотири підходи до аналізу факторів адаптації: аналіз одного конкретного фактора; аналіз декількох факторів (без подальшого об'єднання їх у групи); аналіз груп чинників; системний підхід до аналізу чинників.

Адаптація студентів до навчання у вузі є багаторівневий процес, який включає складові елементи соціально-психологічної адаптації та сприяє розвитку інтелектуальних і особистісних можливостей студентів. У свою чергу, адаптаційний процес пов'язаний з вирішенням цілого спектра різних проблем. Однією з центральних соціально-психологічних проблем процесу адаптації є освоєння нової соціальної ролі – ролі студента.

Провівши теоретичні дослідження ми дійшли висновку, що незважаючи на певну кількість наукових праць з проблеми адаптації студентів до навчання у вищих навчальних закладах, вона розроблена недостатньо. У різних царинах психології існують різні погляди на дану проблему, де акцент робиться на різні домінуючі компоненти даного феномену. Це питання нове у галузі психології, а тому вимагає більш досконалого не тільки теоретичного, а й практичного вивчення, що й є метою нашої подальшої наукової діяльності.

Література:

1. Балл Г.А. Понятие адаптации и его значение для психологии личности / Г.А. Балл // Вопросы психологии. – 1989. - № 1. – С. 92-100.

УДК 159.9.072.43

*Алмаші Світлана Іванівна,
Седлак Яна Валерійвна
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна*

ДО ПРОБЛЕМИ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ

Динамічні соціальні, економічні, політичні перетворення сучасного суспільства визначають якість життя громадян держави. Найбільше згадані перетворення відображаються на окремих соціальних спільнотах, на людях, які мають особливі потреби, зокрема на людях літнього віку. Старість, пізня зрілість, пізня дорослість, геронтогенез, дряхлість, третій вік, похилий вік, літній вік – поняття, що позначають період життя людини, який починається приблизно з шістдесяти років і триває до закінчення її життя. Це – третя, заключна епоха життя, котра неоднозначно оцінюється науковцями і суспільством. Це не тільки епоха втрат, проблем, хвороб, але й епоха цілісного функціонування особистості. Адже, поряд з обмеженням життєдіяльності організму, зі згортанням його окремих функцій, зниженням адаптаційних



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>